

SLOVENSKI NAROD.

Inhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko ved, kolikor poština zaščita.
Za oznanila plačuje se od stičistopna petit-vrsta po 6 kr., če so oznanila jedenkrat tisk, po 5 kr., če so dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.
Upravnštvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavmo p. n. občinstvo ujedino vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnik pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne prenaha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

vvelja za Ljubljansko naročnik brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 18 —	Četr leta . . . gld. 8-30
Poi leta . . . „ 6-50	Jeden mesec . „ 1-10

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četr leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15 —	Četr leta . . . gld. 4 —
Poi leta . . . „ 8 —	Jeden mesec . „ 1-40

Naročuje se lahko s vsakim dnevom, a hkrat se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravnštvo „Slovenskega Naroda“.

Namen posvečuje sredstva.

Kar nam pri naših klerikalih še najbolj imponira, je cinična odkritost in železna doslednost, s katero se drže starega klerikalnega načela, da namen posvečuje sredstva. Bodi sredstvo še tako slabo, še tako nemoralno, klerikalci je brez sramu porabijo, če obeta le količaj uspeha.

Prvo tako sredstvo, katero porabljajo naši klerikalci najčešč, je denuncijacija. Gojejo s posebno ljubezni, z umetniškim razumevanjem, nekako tako, kakor so stari Nizozemci gojili tulipane, in dosegli so v tej stroki izredno izurjenost. Znane so jim vse nijance denuncirajoja, od anonimnega pisma in lažnjivega skritega podtikanja do obdolžitve v časnikih in zastopih in ker delujejo na tem polju že dlje časa, so postali pravi pravcati virtuozi v denunciranju.

Najnovejša denuncijacija, spretna sicer, a vendar ne zadostno prikrita, se nahaja v „Slovencu“ št. 171. Priznati moramo, da so klerikalci uprizorili že večje denuncijacije, nego je ta, a ker spada ta mej najodurnejše, jo moramo pribiti.

V rečeni številki piše „Slovenec“ doslovno tole:
„Socijalna demokracija in leposlovje sta v

ozki zvezi, saj se socijalistični nauki v obliki povestij najložje širijo; zlasti ta skrajni realizem, kateri si pridobiva sedaj mej našimi slovstveniki vedno več zagovornikov, je posebno sposoben gojiti v ljudeh materialistične nazore o življenju, kateri so izvor socijalnodemokratičnim težjam. Predno smo mi opozorili na te slovstvenike, oglasili so se požidovljeni socijalni demokratje sami in so javno pohvalili „Ljublj. Zvon“ kot svojega sodelavca. Novi slov. socijalnodemokr. list. — „Delavec“ podobna umazana židovska cunja, ki se imenuje „Sloboda“ — piše: „Tolikanj bolj sem se razveselil fakta, da smo dobili Slovenci pisatelja, ki v letošnjem „Ljublj. Zvonu“ pravično in resnično slikata delavsko izrabljavanje . . . Veseli me ta najnovejša prikazen v našem leposlovju, ker upam, da bo vsaj mali del Slovencev — „špissiggarjev“ spoznal, za kaj se bori internacionalna socijalna demokracija. Spisa, nam pravična, sta roman „V krvi“, spisal Fr. Govekar, in slika iz delavskega življenja „Socijalist“, spisal Marijan Savič. Naj bi našla ta dva pisatelja poleg g. Aškerca še mnogo pristašev!“ — Kaj poreče k temu „Zvonov“ urednik? Doslej še ni spoznal, kaj da je leposlovje in čemu da je, ampak še druge izprašnje, da mu dajejo bolj ali manj primerne svete. Naj torej tudi to priznanje brezverskih, protinarodnih, požidovljenih „sociusov“ sprejme kot materijo premišljevanja in naj nam blagovoli povedati, kaj o tem sodi. In kaj poreče k tej svoji najnovejši družbi gosp. Ašker?“

Namen tem „Slovenčevim“ vrsticam je brez dvoma, denuncirati urednika „Ljubljanskega Zvona“ in pesnika Aškerca, saj je prvi v državni službi, drugi pa katoliški duhovnik, mogla bi torej imeti kakih sitnosti, ker se ju dolži, da pospešujeta socijalizem, daljši namen pa je, predstaviti novejše slovensko slovstvo sploh kot socijalistično.

„Slovenec“ ni svojega sumničenja podprt z dokazi, in sam ve dobro, da je to nemogoče. A ker ga dolgoletna praksa uči, da dosledno denunciranje tudi brez dokazov končno obrodi zaželeni sad, se je omejil na citat iz slovenskega socijalističnega lista.

Kdor bere „Ljublj. Zvon“ in pozna denunci-

rane spise, ta ve, da nimajo s socijalizmom nič opraviti. V njih se slika življenje, mišljenje in trpljenje delavskih krogov, verno in pristno, iz vsake vrste odseva resnična simpatija za delavski stan, čigar tužnega položaja ne tudi nobeden razsoden človek, kaj več pa ne iztaknejo v njih niti „Slovenčevi“ uredniki.

Takih spisov, kakršni so denuncirani v „Ljublj. Zvenu“, se nahaja v vsem evropskih literaturah in njih pisatelji niso morda socijalisti, nego spadajo k buržoaziji ter bi najslovesnejše protestovali, ko bi se jih vrglo v isti koš z Jauresom, Beblom in drom. Adlerjem. Podobne spise so spisali tudi goreči katoliški duhovniki in mi le odobravamo, da se je razširilo slovensko literarno obzorje, da slovenski pisatelji ne popisujejo več samo življenja na kmeth in v malih mestecih, nego da so uvedli v literaturo tudi delavca, kateri je prav tako sin slovenskega naroda, kakor kmet ali meščan.

Da je glasilo socijalistične stranke te nepristranski pisane spise pohvalno omenilo, to je povsem naravno, toliko bolj, ker se je doslej delavec v naši literaturi popolnoma preziral. Kdor pa to pohvalo porablja, da podnika rečenim spisom socijalistične tendence, dasi so v resnici le nepristranske slike iz delavskega življenja, ta je podel obrekovalec in denuncijant.

Denuncirani pisatelji so resnično in verno ter brez pretiravanja popisali delavske razmere. Njim je to „Slovenec“ zameril, tisti „Slovenec“, ki je šele pred kratkim priobčil tendencijozno pretirano sliko o položaju delavskega stanu, kjer čitamo mej drugim:

Zdaj še ti, trpin brezmerni,
Zvesti drug, prijatelj verni,
Delavec, s sveta izgnane,
Sreči tujec, bedi znanec
Gledam solze ti na lici,
Gledam žulje da desnic,
Čutim tvoje tožbe tih
Tvoje trpke, žalne vzdihne.
Prošlost tvoja je minila
Zdajnost proč te je pahnila
In prihodnost mesto upa
Ti ponuja čaša strupa.
Dete si okrutne dobe,

Žrtva greha, žrtva zlobe,
Krvoses sesa ti sile,
Dokler so še krepke, čile.
Ko pa tvoja moč ovene
Kakor zlo te proč odzene.
Že stojite nad grobovi
Bedni delavski stanovi!
Delu vrednost je potra
Vaša čast človeška strta.
Polnit žepe mil'jonarjem,
Služit v prid se gospodarjem
Giblje se telo ugnano
Kmalu vse bo razdejano.

Listek.

Zakaj včasih ženske jokajo.

(Češki spisal Gustav Jaroš; preložil Vinko.)
(Konec.)

II.

Ta hip se z zvito opreznostjo odpro vrata. Malka niti z očmi ne trene; predobro je poznala to Josipovo odpiranje, kadar je, končavši kako risanje v skupnem delu z bratom Malkinim, prišel gori, kot je nedolžno trdil, da si utrujeno, tehničko dušo poživi z nekaterimi takti kakeršne koli godbe. Izbirčen ni bil nikakor, ljubka, kapricijozna poezija Schumannova mu je bila isto tako draga, kot od bobnov in činel odmevajoče causerije Marksovi potpourrijev iz neke modne operete.

Malka se pomrači.

„Dober dan — Malka,“ zašepeta nekdo za njo, ravno ko je začela trio. Na mah pade pokrov čez klavijaturo in Malka spusti roke na kolena.

„Zakaj ne igras? Zaigraj še malo. Samo ta trio še, več nočem!“

„To mi je zoperno,“ odkima ona.

„Pa kaj drugega. Morda imaš pri roki poloneze Chopinove?“ Josip se od zadaj nagne čez stol ter je s poštenimi modrimi očmi gleda v obraz.

„To mi je zoperno,“ odgovori Malka na kratko ter se obrne v stran.

„Zakaj?“ vpraša Josip čudeč se.

„Ne glej — ne glejte me tako — kaj vam je do tega?“

„Malka! Slabo si spala, kaj ne? Z levo nogo si vstala?“

„Pustite vaše šale, gospod Stastny!“ Malka rezko zavrne njegov posmeh.

„Ali si huda?“

„Ne! Pustite me! Rajši pojrite delat vaš načrt! Skoraj bo večer in —“

„Čuj — upam, da razumeš pametno besedo —“

„Ako mislite, da sem tako neumna, ako me imate za tako kratkoumnno, potem vam sploh ni treba več hoditi sem!“ Malkine oči se ljuto zaiskré in ustnice jej zatrepečejo.

„Ti me goniš proč?“ bolestno vpraša mladi mož ter si v zadregi vije blede, redke brkice; njegove oči blodijo po krasni, podolgsti glavi Malke, ki zdajci vstane in za nič se ne zmeneč hitro stopi k mizici, naglo poišče šivanje ter sede k oknu.

„Malka, ti me goniš ven?“ vpraša Josip drugič in neodločno obstoji sredi sobe.

„Ne kričite tako — mama bo čula, da mi pravite —“ zgrozi se deklica.

„Da vas tičem? Dobro! Dostikrat vam druže itak ne porečem!“ razlulti je mladec.

„Ne iščite nikakeršnih jalovih izgovorov!“

„Zakaj?“

„In recite, da ste se že naveličali sèm hoditi Siti ste me —“

„Malka, ne jezi me!“

„Siti ste me! Siti ste me! — izgovorov iščete!“ trdi gospodična trdokorno ter niti ne pogleda maloprudneža.

„Jaz? Malka! Jaz? Ti si pričela —“

„Ne, ti si pričel, takoj, ko si vstopil, videla sem, kaj nameravaš!“

„Se pogledala me nisi, — pa sem takoj videl — aha, muhe!“

„Ne žalite me! Vi me nimate več radi — a jaz sem vas tako ljubila!“ Glas se jej je tresel.

„Malka! Dete! Bodi pametna, saj se ni nič zgodilo,“ pomiruje Josip popolnoma zmešan. Bal se je njenega joku, vedoč, da je popolnoma brez moči vpriče njenih solz. A Malka ni slišala niti besedice in sklonivši glavo nadaljevala: „Vi ne veste, kaj ste mi bili, a sedaj je vsega konec! Z Bogom! Bodite srečni — kadar drugod najdete svojo srečo, spomnите se svoje Malke, nesrečne Malke, ki ki vas je nekdaj imela tako zelo rada.“

V teh verzih se ne popisuje samo delavski položaj, tu se delavci kličejo naravnost na boj za sveto vero in zoper milijonarje in „Slovenec“ je to tendencijo in hujskajočo „pesem“ — pravi literarni smrtni greh — z veseljem priobčil. „Slovenec“ si prisvaja pravico, ne samo popisovati položaj delavcev, nego je očitno hujskati na boj zoper imovite stanove, druge pa, ki se drznejo, netendenčno in nepristransko, v umetniški obliki slikati življenje in trpljenje delavcev, tiste denuncira poštenjak „Slovenec“ kot socialiste, ter kliče policijo in drž. pravdnika na pomoč, dasi dobro ve, da slovensko meščanstvo odločno odklanja gospodarske nauke socializma.

Tako postopanje se sodi samo in je zato vsaka daljsa beseda odveč, saj pravi star nemški pregovor: „Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denunziant“.

V Ljubljani, 31. julija.

Deželnozborske volitve na Koroškem, Štajerskem, Šleškem in Gorenjem Avstrijskem bodo že v avgustu, na Moravskem, Dolenje Avstrijskem, Solnograškem, Predarškem in v Trstu v Blikovini volilo se bode v novemburu. Za Slovane so le pomenljive volitve na Koroškem, Štajerskem, v Šleziji v Trstu in na Moravskem. Premembe nove volitve ne prineso zadosti. V Šleziji so dosedaj bili v deželnem zboru trije Čehi in trije Poljaki. Ti upajo zopet zmagati. Na kako pridobitev pa še Slovani nimajo misli. Na Moravskem bi Čehi ugnili pridobiti kak mandat, da ne bi katoliška stranska delala zdražba. Tako je pa tudi malo upauja. Na večino v Šleziji in na Moravskem Slovani pri teh razmerah še ne morejo računati, če tudi sta ti dve pokrajini po večini prebivalstva slovanski deželi.

Protisemitizem, ki se je začel širiti po vsej Avstriji, preti nevaren postati moravskemu nemštvu. V tej deželi je odvisna po mnogih mestih nemška večina od židov. Če pa ždje zapuste Nemce, pa bodo ti propali. Zato se moravski nemški listi grozno jeze, da se tako razširja protisemitizem. Moravski narodni Nemci pa svoje protisemitsko prepričanje malo zakrivajo, če tudi ne morejo popolnoma zatajiti svojih čuvstev. V nekaterih mestih nemški nacionalci žive v najlepši slogi z židi, pri občinskih volitvah se celo nesramujejo voliti židov ne meneč se za svoja načela, po katerih je žid mnogo bolj tuj Nemcem nego Slovan. Vsekakso bodo pa protisemitizem prej ali slej moravsko nemštvu spravil ob sedanje veljavo v deželi. Če drugod v državi tako bujno cvete, se mu tudi na Moravsko pot ne bodo dala zapreti. Kakor hitro moravski Nemci protisemitje postanejo, pa njih ne bodo podpirali židje.

Ogerska. Ministerski predsednik Ogerski Banffy ni posebno bister mož a edkar je na krmilu, je pa je spoznal, da je Ogerska vse preslab, da bi mogla zapovedovati vsej Evropi, kakor si nekateri madjarski šovinisti domisljajo. Prti dopisniku pariškega „Tempsa“ je z veliko odkritosrčnostjo priznal, da on na gospodarsko ločitev od Avstrije še nikdar mislil ni. Pogodba z Avstrijo se bodo na

Obup jo je premagal. Pritisnila je čelo na potno, mrzlo okno, vzela zmečkani, skoro prozorni robec ter pridea obupno, neukrotljivo plakati. Prsi so se jej bolestno dvigale in solze so žgalo njenou dušo.

III.

„Ali nisi več hui, Josip?“ Lokave oči, doslej mokre, se licemersko upro vanj. Koliko trpkih solz je to četr ure kanilo iz teh sivo zelenih očij!

„Ali mi poveš, kaj se je zgodilo? vpraša Josip z važno milostnim obrazom.

„Povem! Toda ne, Josip! Ti se bodeš smejal — ali ne, Josip?“ pristavi zvita zapeljivka; Josipu se oči lahko pomrače, a ta hip mu je kačica visela na vratu in njen razposajeno žalostno obličeje je bilo jedva za palec oddaljeno od njegovih ust. Kri mu je šinila v lice in nagnil je ustnice, a Malka se mu hitro izvije.

„Vidiš — in to mi je padlo trikrat!“ pristavi, z rahlo jezo gledajoč nesrečnega volka, ki je ležal na svojem oglatem trebuhi, ne da bi slutil, da sta na njega umazanem, kvišku obrnenem polju stali usodepolni besedi: „Gar nicht“.

Josip se je hotel ujeziti, a najedenkrat mu je volk izginil izpred očij in v obraz mu je lisičica vihalo svoje svilene ustnice. —

vsak način morala obnoviti. Če se Ogerska gospodarski loči od Avstrije, bi temu kmalu sledila politična ločitev. To bi pa bilo na veliko škodo Ogerski, katera bi bila potem le malo večja orientalska država, kakor sta Srbija ali pa Bolgarija, v politiki bi bila pa ravno toliko slaba. Zdravljeno z Avstrijo igra Ogerska važno ulogo v Evropi. Da se ta upliv Ogerske ohrani, se mora pogodba obnoviti. To, kar je povedal Banffy, je pred nekaterimi tedni prineslo hamburško Bismarckovo glasilo, in so zaradi tega bili po njem pali vse madjarski listi, ne izvzemši vladnih.

Balkanska zveza. Oficijozno glasilo ruske vlade „Nord“ piše, da so vse novice o balkanski zvezi bile izmišljene. S tem se le hoča balkanske državice pridobiti za trodružno zvezo. Nam se pač čudno zdi, da ta list šele sedaj prihaja z demenčijem. Če bi na vsem ničesa ne bilo, bili bi ruski oficijozni stvar lahko poprej oporekali. Precej verjetno je, da so se ta čas le razmere nekoliko premenile. Srbija se je sporazumela z Avstrijo zaradi izvažanja prasičev in iz gospodarskih ozirov več ne želi nasprotovati Avstriji. Srbski državniki zaradi tega ne marajo pristopiti zvezi, ker bi bili pod russkim pokroviteljstvom. Poleg tega je pa v Srbiji jih tudi mnogo, ki jim ni po volji, da bi knez črnogorski imel takoj rekoč prvo besedo na Balkanu, ko si vendar prisvaja Srbija ulogo jugoslovenskega Pijemonta.

Makedonija. Grški ustaši v Makedoniji že štejejo več sto mož. Prihajojo pa še vedno prostovoljci iz Grške. To ustajo je organizovala grška vlada in jo oborožila. Iz Grške se je poslalo jako veliko orožja v Makedonijo. Grški ustaši so razdeljeni v tri čete. Protiv vsem tem je Turčija poslala mnogo vojakov iz Soluna. Ko bi Grki ne bili tako nasprotni Bolgarom, da bi oboji se združili v boju s Turki, bi v Cagliarju ne imeli dosti upanja, da zaduže ustajo v Makedoniji. Tako pa upa Turčija, da bodo Bolgari sedaj mirnejši, ker se ne bodo morali biti za grške koristi. Sam grški živelj v Makedoniji pa ni tako silen, da bi se mogel dolgo upirati turški sili. Ta ustaja utegne naposled še Grkom mnogo škodovati. Dosedaj so turška oblastva v Makedoniji podpirala grški živelj proti Bolgarom, ker so Grki vedno hlinili svojo lojalnost in ovajali Bolgare. V bodoče pa morda Turki grškim ovduhom ne bodo vsega verjeli.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 31. julija.

— (Laž ima kratke noge) Sinočni „Slovenec“ je moral gledati sokolske slavnosti v Razdrtem priobčiti naslednji popravek: Ozirom na dopis, priobčen v št. 171 Vašega cenjenega lista, opisujem sokolsko slavnost na Razdrtem dne 26. t. m. pod naslovom „Sokolske slavnosti“, pozivam Vas v smislu § 19. tisk. zakona, da sprejmete tale popravek: „Ni res, da me je več gostov prosilo, naj dr. Tavčarju vzamem besedo ter dosledno ravno tako ni res, da bi bl. jaz odgovoril, da sicer ne odobrujem neslanih in surovih dovtipov Tavčerjevih, vendar pa danim prava, da mu prepovem govoriti.“

— V Trstu, dne 29. julija 1896. Dr. Gustav Gregorin, starosta „Tržaškega Sokola“.

— (Potresna doklada državnim uradnikom v Ljubljani.) Iz uradniških krogov se nam piše: Uradna „Laibacher Zeitung“ je bila pred nekoliko dnevi tako huda na „ein hiesiges slovenisches Tagblatt“, ker sem trdil v teh novinah, da državni uradniki ljubljanski dobijo svojo že tolrikat obljubljeno potresno doklado še le — jeseni. Rekla je, da to ni res, ker je dotični zakon gospodsko zbornica sprejela že 26. junija t. l., tako da čaka zdaj samo najvišjega potrdila. Ker mi je pa znano, da se nujni zakoni potrjujejo na najvišjem mestu še tisti dan, ko so sprejeti v gospodski zbornici, ta zakon pa celih pet tednov po svojem sprejetju še vedno ni potrjen, zatorej sem prepričan, da osrednja vlada zakona o potresni dokladi ljubljanskim državnim uradnikom ne smatra za nujnega in da se nam ta doklada niti jeseni ne nakaže, ampak še le na sv. Silvestra dan 1896. popoludne. Tako cincanje, omecanje in obotavljanje pač ni dostojno osrednje vlade, in grof Baden bi ob svojem prihodu v Ljubljano vse državne uradnike od prvega do zadnjega najbolj oveselil, ko bi prinesel s seboj novico, da je dotični zakon — tandem aliquando — potren. Praznega obetanja smo pa že tako siti, kakor lanskoga potresa.

— (Whod na peron južnega kolodvora) bodo ob prihodu ministerskega predsednika grofa Badenija, t. j. v torek zjutraj ob 7.56 uri dovoljen le proti ustopnicam, katere bodeta ta dva dneva izdajala deželno predsedstvo in magistrat. Brez take ustopnice vstop ne bodo dovoljen.

— (Posebni vlak iz Lesca v Ljubljano.) Obratno ravnateljstvo drž. železnic je za slavnosti na Bledu dovolilo separatni vlak, kateri odide iz Lesca v noči od 3. na 4. avgusta ob 12. uri 53 min. in se ustavi na vseh postajah od Lesca do Ljubljane. S tem vlakom je omogočeno vsem tistim, kateri se hote udeležiti blejske slavnosti dne 3. avgusta, da se še isto noč vrnejo domov in jim ne bo treba na Bledu prenočiti.

— (Na obrtnih strokovnih šolah) v Ljubljani je minilo leto poučevalo 19 učnih močj. Na šoli za lesno obrt je bilo koncem leta 64 učencev, 53 učencev je dobilo povoljen red, 5 nepovoljen red, 6 jih ni bilo klasifikiranih in 12 jih je dobilo odobreno spričevalo. Po materinem jeziku je bilo 75 Slovencev, 5 Nemcev in 4 Hrvatje. Na obrtni strokovni šoli za umetno vezenje je bilo 33 rednih učenk in 27 hospitantij. Slovenek je bilo 48, Nemk 11, Poljakinja 2 in 1 Lahanja. Povoljen red je dobilo 27 rednih učenk. Prihodnje šolsko leto se začne dne 18. septembra t. l. Redni učenci in učenke, ki hočejo vstopiti v šolo, naj se v spremstvu svojih roditeljev ali njih namensnikov zglasit pri ravnateljstvu dne 16. ali pa 17. septembra (od 9. do 12. ure zjutraj ali od 3. do 5. ure popoludne). S seboj jim je prinesiti odpustnico ljudske šole in dokaz, da so dovršili 14. leto svoje dobe. Roditelji, oziroma njih namensniki, se morajo tudi izreči, da bodo vpisani učenec (oziroma učenka) po moči obiskoval strokovno šolo vso dobo. Učenci in učenke, ki so že hodili v ta zavod, morajo se dne 17. septembra javiti s poslednjim letnim izpričevalom; frekventantje, stopajoci v II. letnik, morajo mimo tega prinesiti potrdilo svojih roditeljev, oziroma njih namensnikov, da so le-ti zadovoljni s poklicem, katerega si je izvolil učenec (strugarstvo, rezbarstvo, figuralno kiparstvo, stavbinsko in pohištveno mizarstvo). Izredni učenci in učenke (hospitantje) se takisto vpisujejo dne 16. in 17. septembra, potem pa tudi mej šolskim letom, kolikor je namreč še prostora. V javno risarsko šolo se sprejemajo obiskovalci celo leto vsako nedeljo zjutraj. Oddelek za pletenje košaric obiskujejo lahko moški in ženski učenci. Pouk v tem oddelku traja za sedaj jedno leto.

— (Letošnja letina) bodo glede zelja in krompirja v ljubljanski okolici in po deželi, kakor kaže, mnogo na slabšem od lanske. Prvo žugajo uničiti gosenice, drugačia počrešni mramor. Posledice tega se na ljubljanskemu trgu že napovedujejo. Lepa tolažba!

— (Utopljenko) našli so ljudje dne 29. t. m. v Mostah v Ljubljanci. Pri utopljenki se je našla poselska knjižica, naprstnik in jeden krajcar. Iz knjižice se je konstatovalo, da je utopljenka v Ljubljani rojena Ivana Juvan, stara 57 let. Žena se je najbrž sama utopila.

— (Požar) Dne 27. t. m. je v Slapah v ljubljanski okolici gorelo pri posestniku Francu Kogovšku. Škoda znaša 640 gld.

— (Tatvina) V Skaručni je bil 26. t. m. cerkveni shod, na kateri se je pripeljal tudi posestnik Franc Dolenc. Po noči, ko je Dolenc spal na svojem vozu blizu skedenja Jurija Pustovrh, prerazil mu je neznan tat telovnik in mu ukradel listnico, v kateri je bilo 300 gld.

— (Jesenice v nevarnosti.) V raznih nemških listih se berejo te dni klici na pomoč — jeseničkim Nemcem! Zahteva se nemški duhovnik in zahteva se popolnoma nemška ljudska šola. Na Jesenicah ni bilo ni jednega Nemca, dokler ni industrijska družba kranjska na Savi ustanovila velike tovarne. V tej tovarni je nastavljenih nekaj nemških uradnikov, kateri iz večine niso avstrijski državljanji, in nemško vodstvo je iz raznih krajev sveta priklicalo nekaj nemških delavcev. Današnja „Tagespost“ trdi, da je med 1200 delavci v tovarni 400 Nemcev, dasi jih je v resnici komaj sto. Po zakonu ni treba ustanoviti javne ljudske šole, ker za to ni dosti nemških otrok, a batih se je, da bi nemški Schulverein iztegnil svoje prste po naših slovenskih Jesenicah. Ako po sodbi teh nemških, iz vseh krajev sveta privaudranih ljudi, kateri komaj nekaj let tu bivajo in kateri se vrh tega še vedno menjajo, jesenička šola njih otrokom ne zadostuje, naj se z otroci vred spravijo tja, od koder so prišli. Jesenice so bile od nekdaj slovenske in ostanejo slovenske, naj je to tujcem všeč ali ne. Razmere na Jesenicah itak niso ugodne. Domačini gledajo tujce že itak od strani, ker se dobro plačana dela izročajo samo tujcem, dočim morajo domačini opravljati najslabše plačana dela. Ne vemo, je-li pametno, ustvarjati novih nasprot-

stev, a taka nasprotstva bi na vsak način nastala, ako bi se za tisto peščico nemških otrok, ki so na Jesenicah in katerih nima nobeden domovinski pravice na Kranjskem, ustanovila četudi privatna nemška šola. Taka šola je nevarnost za slovensko mladino, ker je gotovo, da bi se vanjo lovili slovenski otroci, in za to bi jej nasprotovali z vso silo.

— (Posojilnica in hranilnica v Moravčah,) registrirana zadruga z neomejeno zavezo prične poslovanje dne 1. avgusta. Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$, posojuje pa na osebni kredit ali zastave po 6 %. Denar vloži lahko vsakdo, posojuje se pa je zadružnikom, ako vplača delež 5 K.

— (Efektno tombolo) priredi s privoljenjem pristojnih ministerstev kmetijska podružnica na Činem vrhu tekom letosnjega leta.

— (Pivske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda) občni zbor bo dne 6. avgusta ob 5 uri popoldne v prostorih g. Andr. Lavrenčiča v Št. Petru. Odbor uljudno vabi svoje člane, naj se udeleže občnega zборa in tudi vse druge bližnje rođeljube, kateri naj v obilnem številu pristopijo podružnici.

— (S Pivke) se nam poroča: Zadnje tri dni imamo lepo vreme, toda prošte tri tedne smo imeli sleherni dan in naliwe. Vsled tega vdarili so izvirki Pivke močno na dan, in voda je preplavila vse, deloma pokošene, deloma že nepokošene mlake. Žalostno je bilo videti revnega kmetiča te dni, kako je z velikim trudom vlačil travo iz vode. Veliko škode napravil si je na mlakah s tem, da je, vozeč raz nje, vsa tla razoral. A pri vsem tem bode še seno kaj malo prida. Da je tok Pivki uravnau, koliko škode bi bilo tu odvrnjene. Krompir, glavni pridelek tu, kaže tudi zelo slabo; začel je gniti. Revščina bude!

— (Utonil.) Dne 26. julija mej 7. in 8. uro zvečer padel je triletni otrok posestnika Naceta Tomažina na Ravniku št. 3 pri Št. Rupertu v kakega pol metra globoko jamo za apno, ki je bila napolnjena z dežnico, in je utonil. Ko ga je sosedova hči Antonija Skarja potegnila iz jame, bil je že mrtev.

— (Nezgode.) V g. Valentina Krisperja tovarni za popir v Njivicah pri Radecah izobesil je mizar Nace Salomon dne 24. julija žaluzije pri stanovanju tovarniškega posestnika. Ne da bi bil kam padel ali udaril se, začutil je bolečino v rami in zdravnik je našel, da si je zlomil roko v ključnici. V isti tovarni padel je dne 25. julija ob polu 6. uri popoldne tovarniški delavec Franc Zupan po stopnicah in se pobil tako, da je nezavesten obležal. Pretresel si je možgan.

— (Deželnozborske volitve na Stajerskem) Ker ces. svetnik g. Jerman ne misli več kandidovati, žele volilci v nekaterih krajih, naj se za okraj Sevnica-Brežice-Kozje postavi kot kandidat g. Fr. Lenček, veleposestnik na Blanci. Poslanec mesta Slovenj Gradec in sosednjih trgov dr. Starkel je naznani s svojim volilcem, da več ne kandiduje. Starkel je bil kot skrajni nemški nacionalist voljen v dež. zbor in tam storil vse, kar je bilo mogoče, da škodi Slovencem. Neposredno pred razpustom dež. zabora je bil zapleten v umazano Feichtingerjevo afero in obsojen za teden dñij v ječo, in to je uzrok, da več ne kandiduje.

— (Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem) priredi v nedeljo dne 9. avgusta ob 3. uri popoldne javni shod pri Rupertu Lahu p. d. Leitnerju v Pokrčah. — Shod v Št. Iiju ob Dravi se je sijajno obnesel. Govorila sta na shodu gg. Podgorc in Kandut. Poslušalcev je bilo okoli 300.

* (Redka darežljivost.) V Pančevu je krojač Nikolajevič daroval za ustanovitev srbske gimnazije 120.000 gld. ter obljudil, da na svoje troške sezida gimnazialno poslopje. Jugoslovanski akademiji v Zagrebu je grofina Norman volila v svoji v oporoki 10.000 gld. Rodovina Prandau Norman je akademiji že darovala vsega skupaj 22.000 gld.

* (Zaklad v šlebedrih.) "Edinost" piše: Arabec Ali Ben Ali, službujoči kakor kurilec na Lloydovem parniku "Imperatrix", kupil si je bil mej potjo iz Aleksandrije v Trst v Carjemgradu za 50 nov. par starih šlebed. Ker so mu pričela razpadati, pridel jih je včeraj popoldne popravljati. Koji manj varčen človek nego je Ali, vrgel bi jih v smeti. Ko je torej paral in kraljal stare šlebedre, padel mu je iz pete mali žakljič v naročje. Arabec je žakljič odvezal in v prijetno njegovo presenečenje zagledal je 10 lepih zlatih turških lir. Umevno je, da je Ali urno odtrgal peto tudi drugemu šlebedru in glej, tudi v isti je bil žakljič in v njem 10 zlatih lir. Tako je varčni mož našel v starih šlebedrih denarja, vrednega okoli 240 gld. Bati se je le, da Lloydovi mornarji pokupijo v Carjemgradu vse stare šlebedre in coklje.

* (Aristokratičen škandal.) Začni madjarski aristokrat grof Karol Forgač je ovadil budimpeštanšemu sodišču več članov sila bogate rodbine Inkey in jih dolži, da so njegovo mater prevarili za več

milionov. Grof Forgač dokazuje v svoji ovadbi, da je njegova starata mati bila poročena z baronom Inkeyem. Nje mož je kmalu po poroki umrl. Nekaj mesecev po njegovi smrti je vdova povila deklico, mater grofa Forgača. Baroni Inkey so v svrhu, da prevarijo to deklico za milijone njenega očeta, podkupili dubovnika dotičnega kraja, kjer se je dekla rodila, da je v krstno matico vpisal hčerkino barona Inkeya kot hči drugega moža vdove baronice Inkey, grofa Matyaya, s katerim se je vdova kmalu po porodu poročila. Tako je bilo dekla prevarano za dedičino. Grofina Matyay je na smrtni postelji vse razkrila, a ker je bila hči, ki je zdaj že postarna in siromašna vdova po grofu Forgaču, v veliki stiski, se je pogodila z Inkeyi, da so jej plačevali 2000 gld. na leto. Pred nekaj leti je mladi grof Forgač hotel stvar spraviti pred sodišče, a se zadovoljil s tem, da so Inkeyi zagotovili njegovi materi letno podporo 4000 gld. Sedaj je to ovadbo vzlic temu storil in vsa madjarska aristokracija je sila radovedna, kako se stvar konča.

* (Velikanska eksplozija) se je primerila v Pečuhu na Ogerskem v mestni hiši. Tam so bili v nekem skladišču shranjene priprave za umetni ogenj. Te priprave so se na doslej nepojasnjeni način unele in nastala je velikanska eksplozija. Vse hiše v ulici so se stresle, šipe v hišah so bile vse strte, mnogo zidov je počilo, mestna hiša pa se je deloma porušila. Po sodbi strokovnjakov je moralo biti v skladišču vsaj 40 kilogramov smodnika in nitroglicerina. A eksplozija je imela še groznejših posledic. 82 oseb je bilo težko ranjenih, izmej teh so štiri obležale poleg skladišča in zgorele, izmej ostalih ranjencev jih je 34, kateri najbrž ne okrevajo. Njih hujši so ranjeni župan, policijski koncipist in mestni fizik, kateri so se za časa eksplozije mudili blizu skladišča. Lahko ranjenih je bilo blizu 200 oseb.

* (Strašna posledica praznoverstva) Blizu Csongrada na Ogerskem so kmetje te dni ponoči napadli neko staro ciganko, katera se je bavila s čaranjem in "prorokovanjem". Vlekli so jo v bližnji gozd, živo privezali na pripravljeno in s petrojem poškropljeno grmado ter to užgali. Ciganka je zgorela, kmetje pa so si nje pepe razdelili, misleč, da jih obvaruje vseh čarovnjik.

* (Razdaljeni Kitajci) Po Evropi potujejo kitajski podkralj Li Hung Čang je budo užaljen in pravi o Evropskih, naj so Rusi, Nemci ali Franci, da so veliki zarobljeni. Mož ima prav. Evropski zarobljeni kličejo do gokitega sinu nebeske države vedno "Li Hung Čang", to pa je kitajskega Bismarcka krstno ime, in s krstnim imenom se kličejo navadno samo natakarji, kočijaži in portirji, ne pa državniki, tudi kitajski ne. Podkralj kitajski ima uradni naslov, kateri slove preložen iz kitajščine na naš slovenski jezik "nad vse primere vzvišen grof". Le najodličnejše kitajske rodotine imajo pravico do tega naslova. Kdo bi ne bil užaljen, če mu pristoja naslov "nad vse primere vzvišen grof", ljudje ga pa kličejo, Janez Andrej ali Li-Hung Čang!

* (Potopljeni vojni ladji) Nemška vojna ladja "Iltis" je blizu South Beach Promontoryja vsled silnega viharja zadelo ob neko skalo in se na mestu potopila. Rešilo se je 14 deset mornarjev, vsi drugi mornarji, častniki in vojaki so se potopili.

Darila:

Uredništvo našega lista so poslali:
za "Narodni dom" v Ljubljani: Gg. uradniki banke "Slavje" v Ljubljani 1 krono 60 vin. Živelj rodoljubni darovalci in njih nasledniki!

Književnost.

— Prvi glasi Spjevalo Mirko Moslavečki. Piščeva naklada. U Požagi 1896. Tiskom Lavoslava Kleina. Str. 68. S to zbirko, obsezočo 68 pesmi, lirskeh in epskih, se je upeljal v književnost mlad nadarjen pesnik, od katerega smo hravščka književnost pričakovati še mnogo lepega.

Brzojavke.

Vipava 31. julija. Pri občinskih volitvah v Vipavi je narodna stranka vzlic silni agitaciji in surovemu pritisku klerikalne stranke sijajno zmagala. Živelj narodna zavest.

Atene 31. julija. V Pireju stoječa avstrijska vojna ladja "Marija Terezija" je odpula v Kanejo in to vsled kritičnih razmer, katere so zopet nastale na Kreti.

Carigrad 31. julija. Sultan je imenoval posebno komisijo, katera je odpotovala v Sirijo, da se pogodi z ustaškimi Druzi. Sultan želi, naj se v Aziji za vsako ceno napravi mir, da bi mogel vse svoje sile koncentrovati na Makedonijo in Kreto.

Novi York 31. julija. Pri Atlantiku je brzovlak zadel ob neki posebni vlak. Triinštideset oseb je bilo ubitih, mnogo ranjenih.

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtniška zbornica v Ljubljani. (Dalje.) Iz gornjih določil pojmov za domačo industrijo pa sledi, da velik del "pomočnikov izven delavnice", za katere se imajo v obči smatrati one

osebe, ki v svojih lastnih stanovanjih za akordno plačo izdelujejo obrtne izdelke za obrtne podjetnike, spada todobno pojmovno v kategorijo domače industrije. Ne more se torej urediti pomočništva izven delavnice, ne da bi se ne podali na polje domače industrije, še več, nameravana ureditev bode, če se bodo sploh hotelo pojasniti te razmere, moralna še dalje seči in obsegati splošni okoliš domačega dela. Za domače delo se mora v obči označiti izdelovanje obrtnih izdelkov v lastnem stanovanju izdelovalčevem v nasproti k delu pomočnika v delavnici podjetnikovi. Pododdelki tega splošnega pojma so: 1. Domači postranski posel, t. j. ono domače delo, ki ni glavni prislužek dotične osebe, temveč katero se izvršuje poleg opravljanja lastnega gospodarstva kot postransko opravilo, budi si, da si preskrbi izdelovalce tvarin za izdelke, katere ima narediti, sam, bodisi, da mu jo nabavi kak podjetnik. Tu je vse jedno, že je domenjena kakšna meza za to delo, ali pa če se plača za izdelke kakšna prevzemna cena. Pri tem bo pa premisliti, če se ima opravljanje tega dela omejiti na člane lastne družine. 2. Domača industrija, t. j. ona produktivna delavnost, ki je v kraju v navadi in se omejuje samo na obdelovanje lastne tvarine surovega blaga, oziroma vmesnega produkta (ki si ga je pridobil ali kupil kdo sam). Iz teh tvarin narejeni izdelki se oddajajo trgovcem ali pa naravnost konsumentom. Bistveno se omejuje ta pridobitna delavnost na udeležbo členov družine in navadnega hišnega služabništva. 3. Obrtno domače delo, t. j. eno domače delo, ki je glavni prislužek in se vrši na ta način, da dá podjetnik, (tovarnar ali založnik) ali njegov pooblaščenec (faktor, poslovodja) za izdelovanje potrebujoč tvarino, več ali manj pripravljeno ali prikrojeno in katero prevzame domači delavec v ta namen, da dobavi iz tega predmeta masnega konzuma ali trenutne potrebe na način predpisani od podjetnika in to proti plačilu od kosa. Ta pridobitna način se deli zopet na dva pododdelka: a) v pridobitnu delavnost izven-delavninih ali domačih pomočnikov, ako delo izvrše osebe same, ki so je prevzele, b) v pridobitni način kosnih mojstrov, ako oseba, ki prevzame delo, za njegovo izvršitev vpotrbi še druga sodelavce, naj spadajo ti k družini ali ne. Ni pa razločka glede tega, če kosni mojster prevzame delo samo od jednega ali od večih podjetnikov. Kakor hitro se doženejo meje pojmov o posameznih Kategorijah domačega dela, more se preiti na obrtnopravno ureditev posameznih kategorij. Kategorija 1. domače postransko opravilo, in 2 domače industrija, bodemo morali kakor dozaj pustiti izven veljavnostnega okoliša obrtnega reda. Kategorija 3. a) in 3. b) pa, katere bi že imela obsegati velika skupina takoimenovane tovarniške domače industrije, se bodeta morali v slučaju potrebe, in sicer v okviru obrtnega reda, posebni urediti podvreči. Z ozirom na kategorijo 3. a) pomočniki izven-delavnice, se je stavilo v začetku napominati enketi, oziroma pismenem poizvedovanju več ozira vrednih konkretnih predlogov, katerih načelo je v obči, da se imajo pomočniki izven-delavnice smatrati za obrtne pomožne delavce v zmislu § 73. o. r. in kateri gredo ob jednem na to, da se določeno urede obrtnopravne razmere te vrste pomožnih delavcev. Najprvo je kot logično posledico tega, da priznamo pomočnike izven-delavnice za obrtne pomožne delavce, zaznamovati, da lastniki trgovskih obrtv kot taki ne smejo dajati dela nobenim pomočnikom izven-delavnice, potem, da pomočniki izven-delavnice, ne smejo izdelovati obrtnih del za več podjetnikov in ne sami dajati dela zopet pomožnim delavcem, ker bi jih morali v teh slučajih imeti za samostojne obrtnike in bi morali naznani svoj obrt. Pomočniki izven-delavnice, ki se smatrajo v zmislu § 73. o. r. za pomožne delavce, bi si morali po napomnjenih predlogih preskrbiti posebne delavske legitimacije, katere naj bi izdajala obrtna oblastva in naj bi se vsako leto obnovile. Te delavske legitimacije naj bi se po preteklu jednoletne prehode dobre dajejo moškim pomožnim delavcem le do neke določene starostne meje, izvzemši take osebe, ki so telesno poahljene in radi tega ne morejo delati v delavnici. Ta starostna meja naj bi se po predlogu sp. avstr. trgovske in obrtniške zbornice določila na podlagi poizvedb in mnenj udeleženih korporacij eventuelno različno za posamezne obrtne skupine, toda ne pod 22. leto. Trgovinski minister je sporazumno z ministrom za notranje stvari po zaslijanju trgovskih in obrtniških zbornic kakor tudi zadrug določenih skupin, upravičenih podaljšati do najvišje meje, ki se ima določati. Pomočniki izven-delavnice, kot pomožne delavce v smislu § 73. o. r. je, v kolikor podjetja, za katere delajo, niso tovarniška, oziroma posestnik tovarniškega podjetja uporablja pravice pristojče mu po § 108. o. r., smatrati za člene zadruge njihovega okoliša. Za pomočnike izven-delavnice imajo veljati določbe VI. poglavja obrtnega reda, v kolikor se morejo uporabiti za te vrste pomožnih delavcev, in veljati imajo za nje tudi določbe zakona o zavarovanju proti boleznim. Kar se konečno tiče kategorije 3. b), za katere se predлага ime "kosni majstrik", je te smatrati za lastnike obrtv, ki so kot taki podvrženi določilom obrtnega reda. Ker pa pogojev za izobrazbo obrtnega naraščaja navadno ne izpolnjujejo, naj ne bodo upravičeni imeti vajencav, ali pa vsaj le izjemoma na podlagi posebnega pooblaščenja. (Dalje prih.)

